

СЪНЯТ НА МАКСЕН УЛЕДИГ

Част 5 от „Мабиногион“

Превод от английски: Саркис Асланян, 1985

chitanka.info

Максен Уледиг^[1], император на Рим, беше най-благообразен и премъдър мъж и превъзхождаше всички свои предшественици, заемали императорския престол. Един ден, по време на пира, на който покани васалните на господарството крале, той каза:

— Намислил съм утре да излезем на лов.

Рано на другата сутрин, придружен от своята свита, той се отправи към долината на една река, която тече край Рим. И тук, в тази долина, остана да ловува чак до пладне. С него бяха и тридесет и двамата короновани крале, негови васали по онова време. Но не за собствено удоволствие ловува императорът с тях толкова дълго, а защото като повелител на всички тези крале трябваше да се държи достойно и съобразно с високия сан, с който бе удостоен.

Слънцето се издигна високо в небето и започна да жари на главите им. Налегна го дрямка и реши да полегне. За да не го пече слънцето, шамбеланите побиха копията си около него и окачиха щитовете си на тях. След това подложиха един украсен със злато щит под главата му и Максен веднага заспа.

И щом заспа, засънува чуден сън. Присъни му се, че е в същата долина и върви нагоре по течението на реката. Скоро стигна до една планина, по-висока от която не бе виждал на света — стори му се, че върховете ѝ опират чак в небето. Като прехвърли билото, видя, че от другата страна на планината се простират прекрасни равни поля: широки, пълноводни реки се спускаха по склоновете надолу към морето. Отправи се към морския бряг и дълги дни вървя, докато стигна до устието на една голяма река. На това място се простираше огромен град, а в него се извисяваше величествен замък, ограден с безброй разноцветни високи кули. В устието на реката се намираще многобройна флота и надали някой е виждал в живота си повече кораби на едно място. Сред тях се открояваше един, който беше много по-голям и красив от останалите. Тази част, която се виждаше над водата, беше направена от ред злато, ред сребро. От брега до кораба водеше мост, целият изграден от бивни на моржове. Тръгна по него и се качи на кораба. В същия миг вятърът наду платната и корабът се понесе по морската шир. Стигнаха до най-красивия остров на света и Максен слезе да го разгледа. Прекоси го от бряг до бряг и обходи всичките му кътчета, дори и най-отдалечените — видя и равни долини, и стръмни урви, и високи чукари, а също и една сурова, скалиста

местност, подобна на която никога не бе виждал. Недалече в морето, срещу тази сурова местност, съзря друг остров. По цялото протежение на неговото крайбрежие се простираше широко поле, което опираше в обширна гора, а над нея се извисяваше планина. От тази планина се спускаше една река, която преминаваше през цялата местност и се вливаше в морето. До устието на реката се издигаше величествен замък, по-красив от който никой не е виждал. Вратите на замъка бяха отворени и Максен се отправи нататък. Влезе вътре и се намери в една прекрасна зала. Личеше, че таванът е целият от злато, а стените са покрити с блестящи камъни, един от друг по-скъпоценни; вратите бяха от чисто злато. Диваните в залата бяха златни, а масите сребърни. Срещу него на един диван седяха двама младежи с кестеняви коси и играеха на гуидбуил^[2]. Дъската, на която играеха, беше сребърна, а фигурите златни. Младежите бяха облечени с дрехи от чисто черна златовезана коприна; златни венци, украсени с искрящи камъни — рубините се редуваха с елмази и други безценни камъни — придържаха косите им на челото. На краката си носеха нови кожени чизми със закопчалки от червено злато.

След това погледът му спря върху един мъж със сребристобяла коса, който седеше до главната колона на залата върху трон от слонова кост, увенчан с два златни орела. Златни гривни красяха ръцете му и много златни пръстени тежаха на пръстите му; на шията му висеше златно огърлие, златен венец придържаше косата му на челото. Цялата му осанка беше царствена. На златна маса отпреде му лежеше дъска за гуидбуил, а в ръцете си държеше златна пръчка и пила — в момента ваеше фигури за гуидбуил.

А пред него, на стол от червено злато, седеше една девойка. И по-лесно е човек да гледа към слънцето, когато най-ярко грее, отколкото да задържи поглед върху нея — толкова дивна и ослепителна беше красотата ѝ. Дрехите на девойката бяха от бяла коприна, със златни копчета на гърдите. Отгоре носеше туника от златовезана коприна, а върху нея наметало от същата материя, закопчано с брошка от червено злато. Главата ѝ бе увенчана със златна диадема, украсена с рубини и елмази, които се редуваха с бисери и други безценни камъни; на кръста си носеше пояс от червено злато. Сияйната, неземна хубост на тази девойка нямаше равна на себе си.

Тя стана от мястото си, за да го посрещне, и той я прегърна нежно, и двамата седнаха един до друг на златния стол, който се оказа достатъчно широк и за двамата.

И докато я прегръщаше нежно, опрял бузата си о нейната, кучетата започнаха да се дърпат, копията, за които бяха вързани, се разклатиха, щитовете се заудряха един в друг, конете се разцвилиха и затропаха с копита и от всичкия този шум императорът се събуди. И още щом отвори очи, нещо в него се прекърши, изгуби охота за всички земни радости, не му се живееше дори без девойката, която видя насън. И с цялото си същество, с цялата си душа закопня да бъде с любимата девойка — толкова бе за пленен от нейната красота.

Царедворците забелязаха, че се е събудил, и го заговориха:

— Господарю — казаха му те, — времето за обяд отдавна мина. Не си ли гладен?

Тогава, без нищо да каже, императорът възседна своя кон и се отпрати към Рим. И надали имаше на света по-тъжен човек от него.

Мина една седмица. Ни веднъж през това време той не седна с царедворците да пие вино и медовина от златните чаши. Ни една песен не пожела да чуе, не вземаше участие и в техните забавления. Единственото му желание беше час по-скоро да заспи. Заспеше ли, насън му се явяваше жената, която обичаше повече от всичко; събудеше ли се, нищо не му се правеше, защото го терзаше мисълта, че дори не знае в коя част на света се намира тя.

Един ден при него се яви един от шамбеланите му — който, при все че беше шамбелан, беше крал на циганското племе — и му каза:

— Господарю, твоите люде вече гласно изразяват недоволството си от тебе.

— А защо са недоволни от мене? — запита императорът.

— Защото нито разговаряш, нито им отвърщаш, ако те сами те заговорят. Никой владетел не се държи така със своите сановници — затова са и недоволни.

— Щом е тъй, друже — каза императорът, — доведи при мене първите мъдрци на Рим и ще разберете защо съм нажален.

Доведоха римските мъдрци при императора и той каза:

— Премъдри римляни, сънувах чуден сън. В този сън ми се яви една девойка. И оттогава нещо се прекърши в мене, нямам охота да живея и да се радвам на живота, и все за нея мисля.

— Господарю — казаха те, — щом ни имаш доверие да искаш съвет от нас, наш дълг е да те посъветваме. И ето какъв съвет ще ти дадем: проводи пратеници по всички краища на света и нека в продължение на три години търсят девойката от съня ти. И тъй като не ще знаеш в кой ден и в кой час могат да се завърнат с радостната вест, надеждата, че скоро ще я видиш, ще те крепи и ще ти вдъхва бодрост.

Тръгнаха пратениците на път, цяла година обикаляха, много земи пребродиха и навсякъде питаха и разпитваха за девойката, която императорът бе видял насън. Но годината мина и те се завърнаха, без да са научили нищичко за нея. Тогава императорът още повече се натъжи при мисълта, че никога не ще успее да открие най-любимата жена на света.

Като видя това, кралят на циганите каза:

— Господарю, излез на лов и тръгни натам, накъдето се видя насън да поемаш, било то на запад или на изток.

Императорът го послуша и излезе на лов и стигна до брега на реката.

— Ето на това място се намирах — каза той, — когато сънувах, че се отправям на запад, нагоре по течението на реката.

И още начаса тринадесет души тръгнаха нататък като пратеници на императора. А ето как изглеждаше облеклото им: единият ръкав на дрехата на всеки един от тях беше пришит отпред на гърдите, та да личи, че са пратеници и да не ти нападат, когато пътят им минава през страни, където се води война. Не след дълго стигнаха до една величествена планина, която им се стори, че стига до небето. Когато прехвърлиха планината, пред тях се откриха ширни равни долини, през които течаха големи пълноводни реки.

— Ето тези земи е видял нашият повелител — казаха те.

Продължиха нататък и скоро стигнаха до една голяма река, която носеше водите си към морето. Около устието на реката се простираше голям град, а в него се извисяваше огромен замък, ограден с безброй разноцветни високи кули. В устието на реката видяха най-многобройната флота на света, а сред корабите се открояваше един, който беше по-голям от всички останали.

— Ето и това е видял нашият повелител в съня си — забелязаха те.

Качиха се на големия кораб и с него прекосиха морето и спряха на Британския остров. Пребродиха го надлъж и нашир и стигнаха до Еръри.

— Ето я и суровата местност, за която спомена нашият повелител — казаха те.

Продължиха нататък, преминаха през Мон и Арвон и най-после съзряха Абер Сайнт, а също и замъка при устието на реката. Вратите на замъка бяха отворени и те влязоха вътре. Спряха пред чудната зала.

— Вижте, ето я залата, която нашият повелител е видял в съня си — казаха те.

Влязоха вътре и видяха двамата младежи, които играеха гуидбуил на златния диван; до главната колона, на трона от слонова кост, мъжът със сребристорбялата коса ваеше фигури за гуидбуил; а пред тях, на стол от червено злато, седеше девойката.

Пратениците паднаха на колене пред нея.

— Привет, императрице на Рим — поздравиха я те.

— Какво правите, добри хора! — каза тя. — По всичко личи, че сте благородни люде, а и пратеническият знак носите. Не разбирам тогава защо се подигравате с мене.

— Съвсем не се подиграваме, господарке! Императорът на Рим те е видял в съня си и оттогава е изгубил охота за всички земни радости, не му се живее дори — само за тебе мисли. Затова ти сама реши, господарке, с нас ли искаш да дойдеш, за да станеш императрица на Рим, или предпочиташ императорът да дойде тука, за да те вземе за жена.

— И аз не знам какво да ви кажа, добри хора — отвърна девойката. — Не че се съмнявам в това, което ми говорите, но ми е трудно и да го повярвам. Но щом казвате, че аз съм тази, която вашият император обича, то нека дойде тук и ме отведе със себе си.

Пратениците бързо поеха обратно към Рим. Ден и нощ пътуваха и когато конете падаха под тях от умора, купуваха нови и отново тръгнаха на път. Щом пристигнаха, се явиха пред него и го поздравиха, и начаса получиха такава награда, каквато сами пожелаха. Тогава казаха:

— Готови сме да те водим, господарю — рекоха му те, — по суша и по море и да те заведем в страната, където живее твоята любима. Знаем как се казва, от кой род е и какво е нейното потекло.

И без да губи време, императорът вдигна войските си и тръгна на път. Воден от пратениците си, той прекоси много морета и стигна до Британския остров. Влезе в бой с Бели, син на Маноган, и с неговите синове, изтика ги в морето и покори острова. След това продължи нататък и когато стигна до Арвон, веднага разпозна тази местност. А щом съзря Абер Сайнт, императорът каза:

— Ето този е замъкът, в който видях девойката, която обичам повече от всичко на света.

И той тръгна право към замъка и влезе в залата, където Кънан, син на Айдав, и Гадеон, син на Айдав, играеха на гуидбуил, а Айдав, син на Карадауг, седнал на трона от слонова кост, ваеше фигури за гуидбуил. Девойката, която бе видял в съня си, седеше на стола от червено злато.

— Привет, императрице на Рим — поздрави я той.

Като каза това, императорът я прегърна нежно и тази нощ тя стана негова жена.

Рано на другата сутрин девойката пожела да получи възнаграждението, което според обичая мъжът дължи на жена си, ако тя се окаже целомъдрена девица. Тогава той ѝ предложи сама да си избере наградата. Тя каза, че желае Британският остров от Северно до Ирландско море, както и трите съседни острова да бъдат дадени на баща ѝ, и той да ги управлява от името на императрицата на Рим; освен това поиска на местата, които тя посочи на Британския остров, да бъдат изградени три укрепени замъка за нея. След това повели първият и най-величествен от тях да бъде издигнат в Арвон, където докараха земя чак от Рим, за да може императорът без опасност за здравето му да се разхожда, спи и отпочива тука. По-късно бяха построени и другите две крепости, а именно Кайр Лион и Кайр Фърдин.

Когато бяха готови, Елен намисли да прокара широки пътища, които да свържат трите замъка. Желанието ѝ беше изпълнено. По тази причина те все още се наричат Друмищата на Елен Британска, защото се бе родила на Британския остров и тукашните люде не биха склонили да построят тези замъци и пътища за никой друг, освен за нея.

Цели седем години прекара императорът на този остров. А в ония дни римляните имаха закон, според който всеки император, който

тръгне да завладява чужди земи и престои там повече от седем години, трябва завинаги да остане в покорените земи, без да има право да се завърне в Рим. Затова, като минаха седем години, римляните си избраха друг император. Новият император побърза да напише на Максен заплашително писмо, което се състоеше от следните няколко думи: САМО ДА СЪЪПИШ. САМО ДА СИ ПОСМЯЛ НЯКОГА ДА СЪЪПИШ В РИМ! Това писмо и лошите вести стигнаха до Кайр Лион, където беше отседнал Максен. На свой ред той също изпрати писмо до онзи, който се зовеше император на Рим. И то беше кратко: САМО ДА ДОЙДА В РИМ, САМО ДА ДОЙДА!

След това Максен поведе войските си към Рим, като пътьом покори Франция и Бургундия и всички земи чак до Рим, а после обсади и самата столица.

Цяла година престоя императорът под стените на града, но победата си оставаше все така далечна, както и през първия ден. И тогава от Британския остров пристигнаха братята на Елен Британска начело на неголяма дружина воители, които, макар и малко на брой, бяха толкова юначни, че се равняваха на два пъти по толкова римляни. Съобщиха на императора, че някакви непознати воители са се спрели близо до неговия стан и са започнали да разпъват своите шатри; че на брой не са много, но са най-мъжествените и най-добре въоръжените воители, които някога са виждали, а бойните им знамена са най-красивите на света. Елен отиде да ги види и веднага разпозна знамената на своите братя. Тогава Кънан, син на Айдав, и Гадеон, син на Айдав, отидоха да се представят на императора и той ги посрещна с голяма радост, и ги притисна до гърдите си.

По-късно двамата братя наблюдаваха битката и видяха как римляните се опитват с пристъп да завземат града. И Кънан каза:

— Ние няма да нападаме открито, а ще се опитаме с ум и хитрост да влезем в града.

И още същата нощ измериха височината на крепостните стени и пратиха дърводелците си в гората, като им наредиха да сковат по една стълба на всеки четирима воители. Известно им беше, че всеки ден по пладне двамата императори сядат да обядват и докато са на трапезата, двете войски спират да се сражават. Ето защо, когато стълбите бяха готови, британските воители се нахраниха още сутринта и пиха, докато добиха лъвска смелост. И когато двамата императори започнаха да

обядват, британците се промъкнаха до крепостта, подпряха стълбите на стените, покатериха се бързо по тях и се прехвърлиха оттатък. Новият император дори нямаше време да грабне оръжие, когато се нахвърлиха върху него и беше веднага убит, а с него загинаха и много други римляни. Три дни и три нощи се сражаваха британските воители със защитниците на града, а един отряд застана на стража на крепостните стени и не позволи на войската на Максен да влезе вътре, докато не станаха пълновластни господари на целия град.

Като видя това, Максен каза на Елен:

— Много съм изненадан от постъпката на братята ти — мислех, че заради мене искат да покорят града.

— Бъди спокоен, господарю мой — рече му тя. — Моите братя са най-мъдрите младежи на света. Върви сега при тях и поискай да ти предадат града — ако е вече в тяхна власт, на драго сърце ще ти го предадат.

Тъй и стана: когато двамата с Елена отидоха при тях, те му казаха, че целта им е била британските воители сами, без чужда помощ да превземат града, и сега искат лично да му предадат властта. След това отвориха вратите на Рим, императорът зае своя престол и всички римляни му засвидетелстваха своята почит и вяност.

Тогавя императорът каза на Кънан и Гадеон:

— Верни мои приятели, сега отново съм господар на цялата империя. И за награда ви давам право да завладеете за себе си която и да е страна на света.

И те поведоха своите воители и покориха много земи, превзеха много крепости и градове, като избиваха всички мъже, а жените оставяха живи. И тъй, в славни битки и победи, преминаха много години, и младите воители, които бяха тръгнали с тях, станаха зрели мъже с посивели коси. Един ден Кънан рече на брат си Гадеон:

— Ти, братко, кое избираш — да останеш тука или да се върнеш в земите на нашите деди?

Той предпочете да се завърне в родината си и още много воители пожелаха да тръгнат с него. А Кънан и останалите се заселиха в покорените земи. И за да запазят своята реч чиста, те решиха да отрежат езиците на жените. И тъй като жените бяха безсловесни, а мъжете продължиха да говорят на своя език, нарекоха страната им

Бретан, което ще рече „наполовин неми“. И затова мъжете, които са идвали и продължават да идват оттам, все още говорят същия език.

С това завършва тази легенда, наречена Сънят на Максен Уледиг, императора на Рим.

[1] Властелин, управник. — Б.англ.пр. ↑

[2] Подобна на шах игра. — Б.англ.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.